peccatis tuis, quæ commiſiſti cogitatione, locutione, opere & omiſsione: Et ego authoritate Domini noſtri Ieſu Chriſti, qua fungor in hac parte, te abſoluo ab omnibus ſententijs excommunicationis minoris & maioris, ab homine uel à canone in te latis, & ab omnibus peccatis tuis, Deo & mihi confeſsis, contritis & oblitis, & reſtituo te in gremium ſanctæ matris & participationi Sacramentorum ✠ In nomine patris & filij & ſpiritus ſancti, Amen.

NOTA COMMVNIS

Poſt iniunctam pœnitentiam & abſolutionem dictam, abeunti dicatur ex Ioan: 5. & 8.

Vade in pace & noli amplius peccare, ne deterius quid contingat tibi.

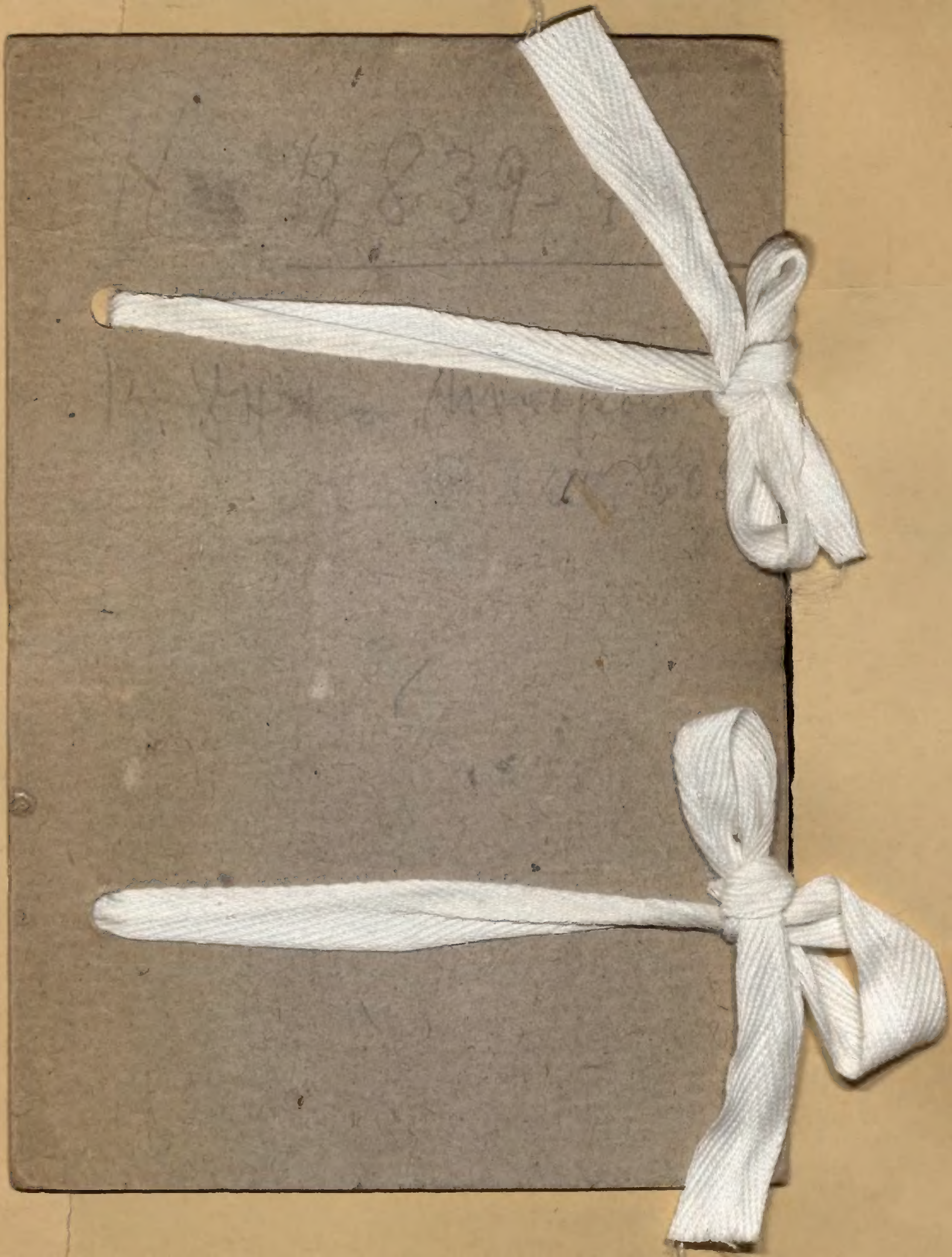

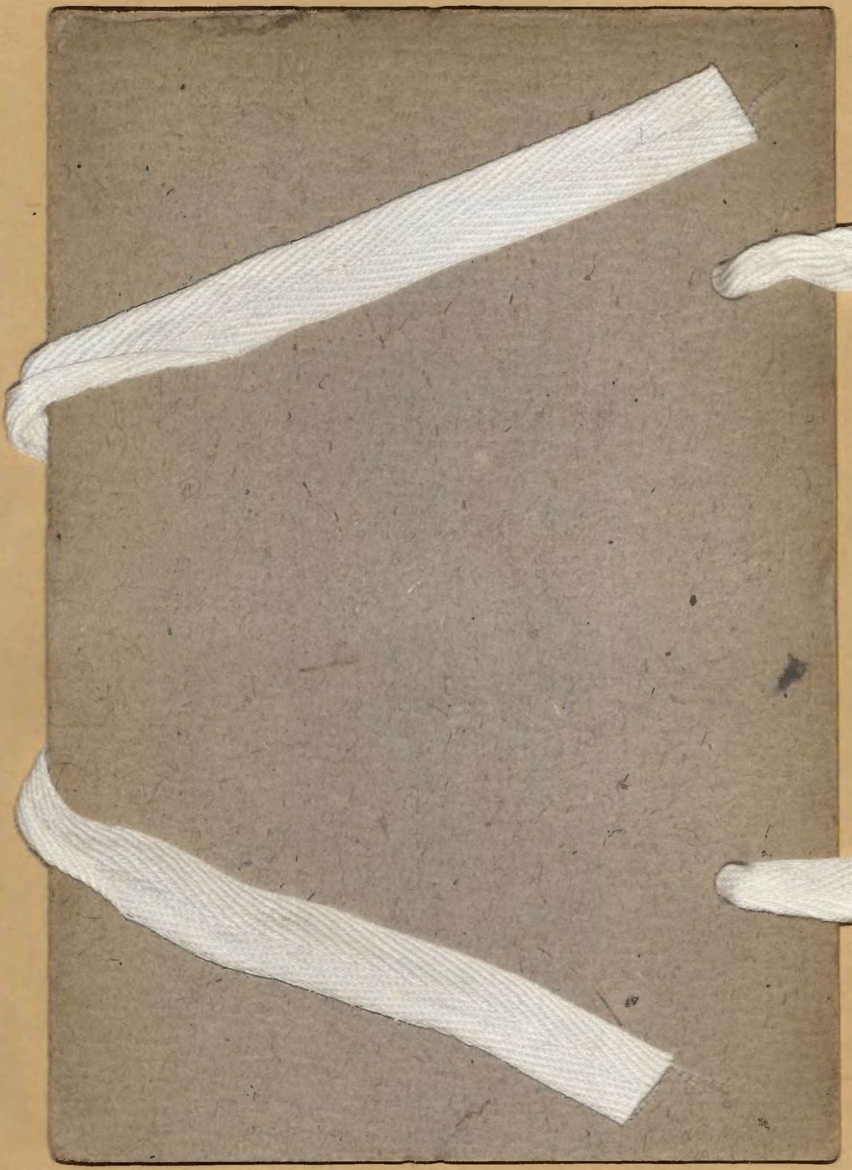
Appen-

APPENDIX
DE VERA CHRISTI ECCLESIA
& differentia inter bonos & malos ſacerdotes, cum breuiſsima inſtructione, De opere operato in Miſſa, &c,

Verba Chriſti (utpote Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam & portæ inferorum non præualebunt aduerſus eam, Matt: 16.) Non ſunt temerè dicta, ſed firma ſunt & perpetuò ſic manſura. Impugnabitur quidem Eccleſia, uinci tamen non poterit. Tempeſtates & magna mala ſuſcipit, ſed non demergitur. Tanquã mater pia & patiens, infinitis perſecutionibus & deuaſtationibus obruta, multa quidem tolerat, quæ tamen non approbat. Iacula in eam mit-

tuntur

COMPENDIOSA INFORMATIO QVA RATIONE ET INTENTIONE, CATHOLICI SAcerdotes, S. S. Missæ sacrificium ritè celebrare,

Horas Canonicas absoluere, simul & legitimè confitentibus absolutionē sacramentalem dicere debeant. IVNIORIBVS VTRIVSQVE LVSATIAE PRESBYTERIS CATHOLICIS *obiter præscripta.*

A

REVERENDO VIRO, D. IOANNE LEISENTRITIO ADMINISTRAtore Ecclesiastico & Decano Budissinen: etc.

Accessit Appendix de uera Christi Ecclesia & differentia inter bonos & malos sacerdotes, cum breuissima instructione de opere operato in Missa.

ANNO M. D. LXX.

THREN. I.

Attendite dolorem meum, & uidete si est dolor sicut dolor meus.

PSAL. LIII. MAT. VIII.

Verè languores nostros ipse tulit & dolores nostros ipse portauit.

COMPEN.

COMPENDIOSA.

INFORMATIO,

QVA RATIONE & INTENTIONE *Catholici Sacerdotes S. S. Missæ sacrificium ritè celebrare, & horas Canonicas absoluere, simul & legittimè confitentibus absolutionem Sacramentalem dicere debeant,* IVNIORIBVS VTRIVSQVE LVSATIAE PRAESBYTERIS CATHOLICIS, *obiter præscripta*

A

REVERENDO VIRO D. IOAN: LEISENTRITIO ADMInistratore Ecclesiastico & Decano Budissinen: &c.

NOTA. I.

Quomodo Sacerdos se præparare debeat ad Missam dignè celebrandam.

ECTIS & DEBITA DEuotione absolutis precibus horarijs, adiunctisq; alijs, quæ accessus Altaris appellari consueuerunt, Quoties Sacerdos verè pius & Catholicus, ad S. S. mysteria Missæ celebranda, tractanda, & sumenda iam accinctus fuerit, necesse est meminerit, Quid & quàm tremen-

dum sacrificium sit Missa, quæ preces nostras fert & mittit ad Deum, ista non ex obligatione vel consuetudine, nec quæstus gratia &c. sed veræ pietatis ergô celebranda (vt in nostro libello, de vera ad eam præparatione, vel alibi, sacerdos legere poterit.) Vnde sine vlla cunctatione in ipsam debitam & salutiferam prorumpat deuotionem, qua (diuina tamen primò omnium inuocata gratia) fretus, propter DEVM & potissimùm ad ipsius honorem atque gloriam, habeat de peccatis suis displicentiam cum proposito omnia peccata, saltem mortalia, euitandi infuturum. Insuper diligenter curet obseruationem mandatorum DEI, similiter pro peccatorum remissione & æterna animæ salute consequenda, indefessis precibus, imploret diuinam misericordiam & CHRISTVM IESVM saluatorem nostrum, qui ipsa misericordia, vita & dulcedo nostra est. Adhæc confratri suo, hoc est, legitimè ordinato & Catholico sacerdoti peccatum siue peccata, si quæ commiserit, de quo vel quibus iustam pœnitentiam non egerit, liberè, voluntariè & integrè, Sacramentaliter confiteatur, & desuper non solummodò absolutionem, verumetiam salutarem pœnitentiam, sibi iniungendam petat & recipiat. Tandem dignè & competenter prædictum S. S. Missæ sacrificium peragendum aggrediatur.

QVID

QVID MISSA SIT.

Eſt autem Miſſa, nihil aliud quám ſacroſanctæ paſsionis Chriſti commemoratio, in qua panis & uinum, ex Chriſti inſtitutione, conſecratur atque corpus & ſanguis Chriſti, ſub panis uinique ſpecie, cœleſti patri offertur eademque in animæ alimoniam accipit. Ea nimirũ eſt Miſſæ ſubſtantia, ab ipſo Chriſto in cœna ſeruata ac inſtituta.

QVA INTENTIONE CELEbranda ſit Miſſa.

Sacerdos celebraturus Miſſam, neceſſe eſt debitam habeat intentionem (ſine qua nihil agitur, teſte D. Auguſtino, illa enim ad perfectionem Sacramenti requiritur, iuxta S. Thomam &c.) utpote, ſe uelle facere, quod fe-

cit, instituit & fieri mandauit Christus, uel quod facit Ecclesia iuxta mandatum Christi (Lucæ 22.) dicentis.

Hoc facite in meam commemorationem.

INTENTIO CONFICIENDI CORpus & sanguinem Christi, iuxta D. August. etiam hæc esse poterit.

Ego N. offerre intendo, mirabile illud & cœleste sacrifitium, omni reuerentia & deuotione dignum. Quod Dominus noster IESVS CHRISTVS sacerdos immaculatus instituit & offerri præcepit, in commemorationem suæ charitatis, hoc est mortis & passionis, pro salute nostra & quotidiana

diana noſtræ fragilitatis repa-ratione, &c.

VEL IN HVNC MODVM IVXTA D. Ambro: & reliquos S. Eccleſiæ Doctores, ſit intentio, ad celebrandum & conſecrandum.

Ego N. memor uenerandæ paſsionis Domini, noſtri Ieſu CHRISTI, &c. Accedam ad altare, quod ſignificat menſam illam, in qua Chriſtus celſiſsi-mum inſtituit Sacramentum, panem ſua præpotenti uirtute transferens in corpus, & uinum in ſanguinē ſuum, Mandansq́; Apoſtolis ſuis, ut & ipſi idem facerent. Sicut igitur Chriſtus fecit & ſtatuit faciendum. In-tendo & ego facere in comme-morationem ſuæ amariſsimæ

paſsionis, ad ſalutem omnium tam uiuorum quàm defuncto-rum, &c.

SACERDOS ETIAM IGNORARE non debet, quòd intentio ſit triplex.

Pro intentione requiſita in conſecratione notandum eſt (aiunt Doctores) quod inten-tio alia ſit actualis: alia habi-tualis: alia uirtualis: quæ eſt quaſi Media, inter duo prima. Actualis intentio, eſt actualis conſideratio, & dicitur atten-tio, Ille enim actualiter inten-dit: ſiue attendit, quod habet actum licitum, reſpectu illius quod intendit. Habitualiter uerò intendit ille, qui habet ha-

bitum

bitum inclinantem ipſum ad actum intendendũ. Ille autẽ qui minus perfectè intendit, quàm primo modo: & magis perfectè, quàm ſecundo modo, Intendit Virtualiter illud, q̃d alius intendit, utpota, cùm quis accedens ad altare, actualiter intendit celebrare, Poſtea tempore conſecrationis, eſt diſtractus ad alia. Tunc non habet actualem intentionem: quia impedit diſtractio non ſolum actualem ſed etiam habitualem, quia talem habet dormiens: habet ergo intentionem medio modo, ſ. uirtualem. Quia in uirtute intentionis actualis, de propinquo præcedentis,

fiunt omnia, quæ facit consequenter circa consecrationem, ac si ab una radice peruenirent. Non ergò requiritur in consecrante Intentio actualis continua, quia non obligauit Deus hominem ad impossibile seu nimis difficile: cuiusmodi est non distrahi. Tamen secundum Augustinum, 3. de libero arbitrio: non est in potestate nostra, quibus uisis tangamur: nec sufficit intentio merè habitualis: ut apud Sco: d.7. & apud cæteros authenticos Ecclesiæ Doctores docetur, Requirit̃ ergò Intentio uirtualis, derelicta ex intentione actuali prima consecrandi.

PORRO NECESSE EST SACERDOS pariter ſciat, quæ differentia ſit inter intentionem & attentionem.

Licet tamen intentio ſemper eſt neceſſaria de ſubſtantia, non è contra tamen attentio. Vnde ſi mens rapitur ad alia ex infirmitate, uel negligentia, uel incuria: non ideo eſt minus conſecratum, quàm ſi affuiſſet attentio. Peccat tamen ille, qui conſecrat, & non intelligit, & ſe non recolligit, quantô attentius poteſt ad conſecrationem. Nam debet attentus eſſe ad hoc, ut conſideret quid faciat: & tunc maximè quando plures hoſtias conſecrat pro communicantibus: Vnde debet habere reſpectum ſpecialem, ad illas hoſtias omnes, quæ ſunt coràm eo, &

ad

ad certum numerum ſe deter-minare non debet, ſed (ut præ-dicitur) intentionem habeat omnes conſecrandi, quotcunq; ante ſe habet, hoſtias. Plura apud D. Nicola: de ploue in ſuo tracta: Sacerdotal.

SACERDOS CVM IAM SCIVERIT quid Miſſ & vera intentio ſit, &c. Sciat etiam duplex eſſe ſacrifitium.

Nam ſecundum ſacræ ſcri-pturæ, & ſanctorum patrum teſtimonia, Catholica Eccleſia duo Chriſti ſacrificia agnoſcit, (eadem ſecundũ ſubſtantiam, ſed ſecundum rationem & ri-tum offerendi, multũ diuerſa) Vnum in cruce cruentum: Alterum, quo in cœna, ſub panis

panis & uini ſpecie, corpus & ſanguinem ſuum ipſe ſacerdos, iuxta ordinem Melchiſedech, Patri obtulit, perpetuum condens nouæ legis ſacrificium, quod Apoſtolis ſuis ac ſucceſſoribus ipſorum, ut ad finem uſq; ſæculi in memoriam ipſius facerent, commendauit. Horum ut modus offerendi diuerſus, ſic & uſus diſcretus eſt: cruento ſuo ſacrificio, Chriſtus totius mundi reconciliationem & propitiationem pro peccatis, & plenam omnium redemptionem impetrauit. Alterum uerò ſacrificium, ad recordationem cruenti ſacrificij inſtitutũ, & Eccleſiæ commendatum eſt, quo

quo Christum impassibili & incruento modo, sistimus Patri, non ut remissionem peccatorum, & redemptionem de nouo mereamur, sed ut in cruce meritam, fide & deuotione nobis applicemus, Christi iussionem sequentes, qua iussit, ut hoc in memoriam sui faceremus, id est, ut per memoriam & meritum passionis suæ, Patrem pro reconciliatione nostri, & peccatorum remissione, & animarũ nostrarum salute, proq; corporum ac rerum nostrarum incolumitate, deprecaremur, &c.

SACERDOTEM ETIAM NON LAtear, quanta pœna futura sit indignè celebrantibus, contra quos S. patres fidei nostræ Catholicæ prædecessores vnanimiter clamitant.

Veh ijs & iterum ueh, qui ſordida & polluta conſcientia tractant corpus Chriſti tanquã carnes agni quæ uenduntur in macellis.

D. AMBROSIVS IN PERSONA Chriſti alloquitur indignè celebrantem ſacerdotem.

O peccator ſacerdos indigne, noli me amplius affligere. Nam plus me lædit uulnus peccati tui, quàm uulnus lateris mei.

SIC & D. AVGVSTINVS.

Mallem Pilati, Iudæ, Herodis (ait) ſuſtinere pœnam, quàm ſacerdotis indignè conficientis & communicantis.

CONCLVSIO DICTORUM. S. P.

Qua-

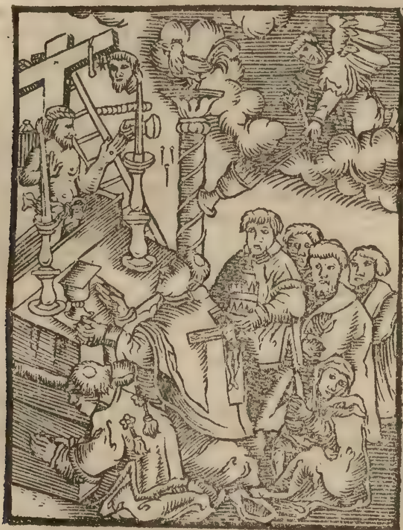
Qua propter omnis sacerdos meminerit sibi salutifferum esse, nulloq; modo intermittendum, quin diuina gratia inuocata, studeat se conseruare in omni puritate & conseruatione bonæ conscientiæ atq; munditia cordis: ut Deum uidere possit in Syon. Beati enim mundo corde, Quoniam ipsi Deum uidebunt. Mat. 5.

1. CORINTH. 11.

Quotiescunq; manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec ueniat. Quicunq; igitur manducauerit panem hunc & biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini, &c.

RITVS MISSAM CATHOLICE AVSPICANDI, CELEBRANDI ET peragendi in Dioecesi nostra esse debet, ut sequitur.

QVA RATIONE
N O T A.

SACERDOS SACRIS VESTIBVS indutus transeundo ad Altare, dicat Psalm: 42.

Iudica me Deus & discerne causam meam de gente non sancta, ab homine iniquo & doloso erue me, &c. Vsque ad finem.

HOC PSALMO FINITO SACERDOS iam ad Altare perueniens prosternat pallam (vt vocant) & corporale, dicendo.

Diuiserunt sibi uestimenta mea, & super uestem meam miserunt sortem, Psal: 21.

POSTEA EXPONAT CALICEM cum patina, quam affulciat calici & manibus statim decenter coniunctis & deuotè erectis, ante Altare stando, præmittat Hymnum cum Collecta.

Veni sanctorum Spiritus reple tuorum corda fideliũ, &c.

Collecta

COLLECTA.

Deus q corda fideliũ sancti Sp̃s illustratione docuisti, &c.

HYMNO PRAEDICTA RATIONE absoluto faciat Sacer: signum crucis ad Altare. Osculetur illam tandem & iterum faciat crucem eleuando manum versus faciem, & dicat.

Iube Domine benedicere, &c.

CVM ITAQVE SACERDOS IAM IN actu & promptus fuerit ad pedẽ altaris descendere, vertendo se ad populum confestim versus faciem ante se (duobus solummodò digitis prioribus erectis, reliquis verò in concauitatem manus compressis) ad formam subsequentem, manu dextra faciat crucem & dicat.

Iu nomine ✠ Patris & filij & spiritus S.

TANDEM FLEXIS GENIBVS TOtoq; corpore ad veram deuotionem directo simul & vtrisq; manibus deuoté compositis sacerdos vnà cum Ministro pergat & sibi respondere permittat, sequenti modo.

SACERDOS.

Sancti ſpiritus adſit nobis gratia.

MINISTER.

Amen.

SACERDOS.

Adiutorium noſtrum in nomine Domini.

MINISTER.

Qui fecit cœlum & terram.

SACERDOS.

Introibo ad Altare Dei.

MINISTER.

Ad eum qui lętificat iuuentutem meam.

SACERDOS.

Confitemini Domino quoniam bonus.

MINI-

MINISTER.

Quoniam in ſeculum miſeri- cordia eius.

HIS ABSOLVTIS, DICATVR CONfeſsio, quam, pariter mutuo & viciſsim faciunt & facere tenentur ſacerdotes cum Miniſtris Altaris ſeu aſsiſtentibus, vt ſequitur.

Sacerdos eleuet manus & dicat.

Ego reus & conſcius multorum malorum confiteor Deo patri omnipotenti & B. Mariæ ſemper uirgini & omnibus ſanctis & uobis. Quòd nimis peccaui in uita mea, contra legem Dei mei, mala cogitatione, locutione, bonorum operum omiſsione, pollutione, uiſu & riſu, uerbo & opere, mea culpa, (Hic ſacerdos tundat pectus) mea maxima

ma & grauiſsima culpa. Ideo deprecor Beatam & glorioſiſſimam Dei genitricem uirginem Mariam, Sanctum Petrũ, S. Paulum, Sanctam Mariam Magdalenam, S. Annam, &c. (Hic ſacerdos nominare & exprimere poterit quot & quos voluerit ſanctos & ſanctas) Iſtos & omnes ſanctos & ſanctas Dei, & uos frates, ut oretis pro me peccatore.

MINISTER Reſp.

Miſereatur tui omnipotens Deus & dimiſsis omnibus peccatis tuis, perducat te Dominus noſter Ieſus Chriſtus in uitam æternam.

SACERDOS Reſp.

Amen.

Hic

HIC DILIGENTER NOTANDVM est, quòd Minister pari modo præscriptam (aut aliam, quam scit vel vult) dicere debeat confessionem, desuper sacerdos subsequenti modo respondeat, eleuatis manibus.

SACERDOS.

Per uirtutem Amarissimæ passionis Domini nostri Iesu Christi, & per intercessionem sanctissimæ Dei genitricis uirginis Mariæ dulcissimæ Matris eius, & per merita omnium sanctorum, Misereatur nostri omnipotens Deus & dimissis omnibus peccatis nostris, perducat nos sine macula & cum gaudio in uitam æternam.

MINISTER Resp.

Amen.

SACERDOS.

Chriſte exaudi nos.

MINISTER.

Saluator mundi adiuua nos.

SACERDOS.

Oremus, Indulgentiam & abſolutionem omnium peccatorum noſtrorum, cor ſemper pœnitens, perſeuerantiam in bonis operibus, gratiã & conſolationem ſancti Spiritus, finem bonum, uitam æternam, tribuat nobis omnipotẽs Deus, pius pater & miſericors Dominus.

MINISTER Reſp.

Amen.

SACER-

SACERDOS.

Saluet & confirmet nos uirtus Christi.

MINISTER Resp.

Amen.

SACERDOS.

Deus tu conuersus uiuificabis nos.

MINISTER.

Et plebs tua lætabitur in te.

SACERDOS.

Ostende nobis Domine misericordiam tuam.

MINISTER.

Et salutare tuum da nobis.

SACERDOS.

Non nobis Domine non nobis

MINISTER.

Sed nomini tuo da gloriam.

SACERDOS.

Sacerdotes tui induantur iuſtitia.

MINISTER.

Et ſancti tui exultent.

SACERDOS.

Eſto nobis Domine turris fortitudinis.

MINISTER.

A facie inimici.

SACERDOS.

Peccauimus Domine cum patribus noſtris.

Minis

MINISTER.

Iniuſtè egimus & iniquitatem fecimus.

NOTANDVM QVOD HOC IN LOCO festi vel temporis inſerendus eſt Verſiculus, & quando ſacrum celebratur pro defunctis adijciendũ eſſe. Requiem æternam dona eis Domine. Quibus Miniſter reſpondeat. Et lux perpetua luceat eis. Poſtea.

SACERDOS.

Domine exaudi orationem meam.

MINISTER.

Et clamor meus ad te ueniat.

SACERDOS.

Dominus uobiſcum.

MINISTER.

Et cum ſpirito tuo.

Sacer-

SACERDOS.

AD HAEC DICAT SACERDOS EXtendendo & statim recludendo manus.

Oremus. Exaudi quæsumus Domine supplicum preces & confitentium tibi parce peccatis, ut pariter nobis indulgentiam tribuas benignus & pacem. Per Christum Dominum nostrum, &c.

MINISTER.

Amen.

HIC SVRGAT & ASCENDAT ALtare, muniendo se cruce sancta dicat.

SACERDOS.

Auffer ✠ à nobis Domine cunctas iniquitates nostras, ut puris mentibus mereamur introire ad sancta sanctorum.

SACER-

SACERDOS QVAM PRIMVM ALtare aſcendendo attigerit & in medio ſteterit (vbi incluſæ iacent ſanctorum reliquiæ) faciat crucem ſuper corporale eamq; oſculetur & facie ad crucis imaginem deuotè verſa, dicat.

Tuam Crucem ✠ Adoramus Domine, & tuam glorioſam recolimus paſsionem. Tu qui paſſus es pro nobis in cruce, miſerere nobis.

TANDEM ACCEDAT LIBRVM Miſſalem & Euangelium, quod debet legi (facta deſuper cruce) oſculetur & dicat.

Pax ✠ Chriſti & Eccleſiæ, quã Dominus nobis per Euangelium ſuum tradidit, confirmet & conſeruet corda & corpora noſtra, in uitam æternam.

MINISTER Reſp.

Amen.

SACER-

QVA RATIONE

SACERDOS FACIAT TANDEM crucem infrontem & dicat.

Adiutorium ✠ noſtrum in nomine Domini.

MINISTER.

Qui fecit cœlum & terram.

SACERDOS ſignet labia.

Domine ✠ labia mea aperies.

MINISTER.

Et os meum annuntiabit laudem tuam.

SACERDOS ſignet pectus.

Sancti ſpiritus adſit nobis gratia.

MINISTER.

Amen.

HIC COMPONAT SACERDOS MAnus, illasq; erigat & non tàm geſtibus quàm mentis oculis deuotiſsimè in altum reſpiciat dicendo.

Oremus

Oremus

Da mihi Domine ſenſum rectum, fidem perfectam, uocē puram, ut dignè annuntiare poſsim laudem diuini nominis tui, ad promerendam magnam miſericordiam tuam & ſempiternam gratiam. Qui uiuis & regnas DEVS per infinita ſeculorum ſecula.

MINISTER Reſp.

Amen.

SACERDOS faciat crucem coram ſe & dicat

In nomine patris & filij & ſpiritus ſancti, Amen.

MINISTER Reſp.

Amen.

Hic

HIC INTROITVM MISSAE INCIpiat,& postquàm(vt liber Missalis docet)omnia in primo latere altaris absoluerit (libro tamen ad secundum latus posito)sanctum Euangelium lecturus, faciat crucem super altare è regione calicis in medio stantis atq; osculetur illam crucem & dicat.

Iube ✠ Domine benedicere, (& confestim cruce signat pectus, postea labia deinde) Dominus noster Iesus Christus sit in ✠ corde meo & in ✠ labijs meis (statim manus coniungat & magnæ deuotionis exhibitio ne humiliet se & pergat in sequentibus) ut dignè & competenter pronunctiare possim sanctum Euangelium pacis, idq; (Hic coram se faciat vnam solummodò crucem & vno anhelitu dicat) In nomine patris ✠ & filij & spiritus sancti.

MINISTER Resp.

Amen.

SACER-

SACERDOS mox præmittat.

Dominus uobiſcum.

MINISTER.

Et cum ſpiritu tuo.

SACERDOS.

Sequentia ſancti Euangelij ſecundum N.

MINISTER.

Gloria tibi Domine.

SACEDOS VERSA FACIE AD ALtare immediate dicat.

Qui natus es de pura uirgine Maria miſerere nobis

HIS DICTIS INCIPIAT Euangelium.

In illo tempore, &c.

S. EVANGELIO ABSOLVTO, ANtequam ſacerdos reliqua aggrediatur ad medium tabulæ Altaris deuotè vultu directo, illico ſubmiſſa voce adiungat.

Per iſtos ſermones ſancti Euangelij, Indulgeat nobis Dominus noſter Ieſus Chriſtus omnia delicta noſtra & faciat nos adimplere ſua ſanctiſsima præcepta.

DE PRAEPARATIONE calicis.

N O T A.

PORRO SCIENDVM EST, QVOD ſacerdos poterit vel ante vel poſt Euangelij ſeu ſymboli lectionem calicem præparare & primò accipiat patenã, eamq; tergat aut ſacculo aut alio albo & puro linteolo, deinde ſupponatur. Hoſtia & tegatur cuſtodia in ſiniſtro vel etiam dextro latere ſuper corporali, Accipiat & calicẽ ſiniſtra manu, dextra verò tergat, terſumq; inuoluat à latere, quando porrigitur ampulla

(vt

(vt vocant)cum vino, illam antequam in ſuam acceperit manum.

MINISTER TRADENS AMPVLlam Sacerdoti, reuerentiæ cauſa, aliqua ex parte flectat genua & dicat.

Iube Domine benedicere.

SACERDOS DESVPER FACIAT crucem & dicat.

In nomine patris ✠ & filij & ſpiritus ſancti.

VINVM PAVLATIM IN CALIcem infundens dicat.

In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, de cuius latere exiuit ſanguis & aqua, in remiſsio-

nem omnium peccatorum no-
ſtrorum.

SASERDOS ALTERAM AMPVL-
lam accepturus in manum, proferat.

Hæc creatura aquæ, bene-
dicatur, In nomine ✠ patris &
filij & ſpiritus ſancti.

MINISTER Reſp.

Amen.

ALTERA AMPVLLA ITAQVE AC-
cepta ſacerdos tres, vel quatuor guttas aquæ
decenter infundendo,
dicat

Fiat pariter hæc commixtio
uini & aquæ, In nomine patris
& filij, & ſpiritus ſancti, Amen.

AD VTRVNQVE HVMILITATE
debita præſtita, calicem cooperiendo, vel in-
dice dextro, puro linteolo inuoluto, in
concauitate calicis guttas ex-
tergendo, dicat.

Oremus.

Omnipotens ſempiterne Deus, qui humanæ ſubſtantiæ dignitatem mirabiliter condidiſti, & mirabilius reformaſti, da nobis per huius uini & aquæ myſterium, eius diuinitatis fieri conſortes. Qui humanitatis noſtrę particeps fieri dignatus eſt, Dominus noſter Ieſus Chriſtus dilectus filius tuus, Qui tecum uiuit & regnat in unitate, ſpiritus ſancti Deus, per omnia ſecula ſeculorum, Amen.

Poſtquam SACERDOS collocauerit calicem, in modum crucis ſuper corporale, dicendo, In nomiue ✠ patris & filij & ſpiritus ſancti, Ponat deſuper patenam cum hoſtia, tecta cuſtodia & aggrediatur (abſoluto offertorio)

Canonem minorem vtpote, In ſpiritu humilitatis, &c. cui ob maiorem deuotionem impetrandam, præmittat Hymnum cum ſua Collecta. Veni ſancte Spiritus &c. His peractis, fœliciter incipiat prædictũ Canonem & obliuioni non tradat poſt verſionem ad populum & precationem, Orate dicendum eſſe ſubmiſſa voce, Dominus uobiſcũ, Oremus, &c. & quotquot antea collectas præmiſerit totidem eodem ordine aſſumere & illas concludere debet, per Dominum noſtrum, &c. & deinceps ſtatim clara voce adiungat, Per omnia ſecula ſeculorum, &c. vt Miſſale de his & alijs docet & oſtendit, &c.

PRAEPARATIO AD MAIOREM canonem hoc modo fiat

Sacerdos quàm primùm præfationẽ de tempore, vel feſto vel feria abſoluerit, inclinet ſe manibus ſuper Altare poſitis, dicens, Sanctus, ſanctus, ſanctus Dominus Deus Sabaoth &c. (Tundendo pectus) Oſanna in excelſis, Poſtea erigat ſe verſus dextrum cornu Altaris, ſignet ſe ſigno

ſanctæ

ſanctæ crucis, procedens & dicens, Benedi- ctus qui uenit in nomine Do- mini, Oſanna in excelſis. Quo di- cto conferat ſe tandem ad primum latus Epi- ſtolæ, vbi Miniſtrum ſtantem permittat ſibi ad manus (præſertim verò ad priores digitos con- ſecratos) puram fundere aquam, illosq; lauan- do dicat:

Oblatus eſt, quia ipſe uo- luit & ſicut ouis ad occiſionem ductus eſt, & ſicut agnus coram tondente obmutuit & nō ape- ruit os ſuum. Ipſe queſumus, ſanctiſsime pater, omnipotens æterne Deus, tibi reddat hoc ſacrificium acceptum, Quod in ſui memoriam fieri, ſua ſanctiſ- ſima traditione demonſtrauit, Dominus noſter Ieſus Chri- ſtus dilectus filius tuus, qui te- cum uiuit & regnat, &c.

HIS REVERENTER DICTIS ET digitis tersis, sacerdos redeat ad secundum latus & cum processerit ad medium altaris ibi facto signo S. crucis in corporali eam osculetur reuerenter, Deinde manibus iunctis etiam osculetur Imaginem crucis in libro & paulum incuruans genua dicat.

Qui passus es pro nobis in cruce, miserere nobis.

Hoc dicto, celebrans incipiat maiorem canonem & perficiat omnia debito animi proposito, intentione & sanctitate, iuxta modum superius sibi præscriptum, Præterea recordetur quando in canone maiori peragenda sit memoria viuorum, tunc debeat quietè stare, capite modicum inclinato & manibus coniunctis vsq; ad mentum vel pectus eleuatis. Nomina autem illorum Christi fidelium siue verba ibidem contenta non exprimat sed solùm in mente, ad subsequentem formam, eorum memoriam & piam recordationem habeat. Post finem autem memoriarum, quasi ex somno expergefactus dicat reliqua, vt in libello nostro de salutari, ad S. S. Missæ celebrationem præparatione, prænotantur, nihilominus tamen, etiam ad hunc modum memoria viuorum fieri poterit.

MEMO-

MEMORIA VIVORVM (IVXTA CVIVSLIBET tamen deuotionem & necessitatis requisitionem) non incommode etiam hoc pacto fieri potest.

I. Deus propitius esto mihi peccatori, tuæ amarissimæ passionis memoriam & celebrationem indignè peragenti, confer mihi spacium ueræ pœnitentiæ, emendationem uitæ & perseuerantiam in bonis operibus, concede pijssime Domine mihi secundum clementiam ac benignissimam misericordiam tuam, sic custodire, regere & finire uitam meam, ut in pace dormiam & in te requiescam, Prestaq́ꝫ in finẽ, ut me excipiat somnus cum requie, requies

cum ſecuritate, ſecuritas cum æternitate, Amen.

II. Miſerere etiam, Domine, ſummi pontificis noſtri N. omnium Prælatorum, Sacerdotũ & totius ſacri ordinis catholicę Eccleſiæ miniſtrorum, quibus per tuam omnipotentem gratiã perpetuò adſit uirtus ſpiritus ſancti, qui corda & corpora illorum clementer expurget & ab omnibus tueatur aduerſis, ita ut ſedulo offitijs quiſq; ſuis fungentes, indeſinenter recordentur ſe poſitos eſſe ad conſeruandam Eccleſiam, quam tu Ieſu Chriſte redemiſti tuo præcioſo ſanguine.

III. Memento præterea, dulciſsime Domine Ieſu Chriſte

& miserere Imperatoris nostri N. cum tota familia sua, omniumque Regum, Principum & totius Christianitatis Magistratuum Christianorum. Concede illis prudentiam, tuæque pietatis dona, ut Regna, principatus, ditiones, ciuitates simul & subditos atque incolas suos, ad sancti tui nominis gloriam, & suarum animarum salutem, in pace & tranquillitate fœliciter gubernent.

IIII. Memento N. N. & omnium fratrum, sororum, consanguineorum, affinium, propinquorũ, amicorũ & omnium benefactorum meorũ tàm spiritualium, quam corporalium, q indignis orationibus meis se com-

commendarunt, & qui mihi aliquod charitatis offitium & pietatis ſtudium impenderunt. Etiam omnium inimicorum ac debitorum meorum, necnon illorum, quibus ego fui, & mihi fuerunt, uel occaſio, uel concauſa peccandi. Hos & illos miſericorditer gubernare digneris ne pereant. Memor etiam ſis omnium Hæreticorum, Schiſmaticorum & infidelium, ut illuminati, ad fidem tuam Catholicam conuertantur,

ALIA.

BREVISSIMA MEMORIA VIVOrum, iuxta temporis & loci rationem, ex D. Auguſt.

Memento Domine uniuerſæ ſanctæ Eccleſiæ Catholicæ, Virorum

uirorum & fœminarum, Religiosorum & secularium & omnium rectorum Christianorũ, cunctorumq́ in te credentium, qui pro tuo amore sancto laborant, ut perseuerantiam boni operis obtineant. Et præsta, sacerdotibus concordiam, Regibus & Principibus iustè iudicantibus tranquillitatem & pacem, uirginibus castitatem. Tibi Deo opt: Max: dicatis, continentiam, coniugatis sanctimoniam, pœnitentibus indulgentiam, uiduis & orphanis sustentationem, pauperibus protectionẽ, peregrinantibus reditum, lugentibus consolationem, Nauigantibus in portum uenire salutis, Optimis ut

in

in bonitate ſemper conſiſtant, bonis & mediocribus, ut melio= res fiant. Prauè agentibus & delinquentibus, ut citò ſe cor= rigant & mihi peccatori atq; omnibus illis, pro quibus me orare uis, aut orare debeo, ſis propitius atq; clemens, & di= uino tuo auxilio nos munias atq; ad conſequendam uitam æternam conſerues,

Amen.

ALIA ET COMMVNIS
memoria viuorum.

Memento & miſerere Domine Deus.

Mei & omnium conſanguineorum meorum.
Omnium, quibus fui ſcandalum & grauamen.
Omnium benefactorum meorum in ſpiritualibus & temporalibus.
Omnium mihi commiſſorum in ſpeciali & in generali.
Omnium Sacerdotum & Miniſtrorum Catholicæ Eccleſiæ.
Omnium inimicorum & debitorum ad dimiſsionem.
Omnium Hæreticorum & infidelium ad conuerſionem.
Omnium pro quibus ſcis & vis me velle & debere orare.

Sacerdos cum in canone maiori perrexerit vſq; ad verba conſecrationis, ibi, quanta poterit diligentia recolligat ſe, & verbis conſecrationis totus ſit intentus, & calicem manu dextra diſcooperiat, cubitis ſuper altare poſitis ſtans inclinato capite, Verba per Chriſtũ in ultima cœna plata, diſtinctè ſecretè ac reuerenter proferat ſuper hoſtiam

hostiam & simul super omnes (si plures sunt) consecrandas, cum vera & in hoc libello superius expressa intentione consecrandi, sicut Christus consecrauit. Cùm itaq; sacerdos debitam & ad perfectionem sacramenti necessariam intentionem habuerit conficiendi corpus & sanguinem Christi & omnes hostias consecrandi, pergat usq; ad initium verborum consecrationis.

VERBA CONSECRATIONIS.

Qui pridie (hic sacerdos tergat ter digitos in corporali dicens) quā pateret (hic quando profert verbum Accepit, reuerenter etiam accipiat suam hostiam, eamq; pollicibus & indicibus tenendo, dicat) Accepit panem in sanctas ac uenerabiles manus suas, &, (hic sacerdos deuotè erigat faciem & oculos in altum) Eleuatis oculis in cœlū, ad te Deum patrem suum omnipotentem (hic demittat vultum siue faciem & oculos cum intentione actuali dirigat ad hostiam eleuandam, quàm sanctè teneat, sinistræ manus digitis consecratis; dextra verò manu, deuotè tundat

pectus

pectus suum & pergat dicere) Tibi gra- tias agens (Hic tribus digitis prioribus super hostiam eleuandam, etsi plures adfuerint particulæ (vt vocant) consecrandæ, super omnes simul vnam crucem faciat, dicendo) Bene ✠ dixit, fregit, dedit discipulis suis, dicens (Hic iterum Hostiam cum vtriusque manus digitis accipiat, teneat & dicat intentè) Accipite & manducate ex hoc omnès, sequentia verba transsubstantiationis, vno anhelitu eloquatur intentissimè, Hoc est enim corpus meum.

Hic sacerdos eleuet hostiam in altum, quantum commodè poterit & populo ostendet reuerenter adorandam quam tandem magna cum reuerentia, super corporale reponat. Factaque Eleuatione, inspiciat digitos, si illis aliqua mica de Hostia consecrata adhęserit, illam in calicem demittat digitosque consecratos comprimat, etiā in consecratione atque eleuatione calicis, donec ablutionem perceperit, & proferat sequentia calicem accipiendo.

Simili modo postquàm cœ- natum est, (statim deponat custodiam de calice, eundemque reuerenter accipiendo dicat)

Accipiens & hunc præclarum calicem, in sanctas ac uenerabiles manus suas: Item tibi gratias agens, bene ✠ dixit: dedit discipulis suis dicens: Accipite & bibite ex eo omnes. Hic est enim calix sanguinis mei, noui & æterni Testamenti, mysterium fidei: qui pro uobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Hæc quotiescunque feceritis in mei memoriam facietis, Hic eleuet sacer: calicẽ & postea in loco suo deponens, cooperiat, deinde extensis aliquantulum brachijs dicat, Vnde & memores &c. vt in canone habetur.

Cùm sacerdos maiorem partem canonis iam absoluerit, & ad defunctorum memoriam peruenerit, eandem peragat modo præscripto per omnia, oculis tamen ad sacramentum in altari directis, agat autem commemorationem fidelium defunctorum, de quibus sibi uidetur, vt in libello nostro de Missæ celebratione habetur, vel ita vt sequitur.

MEMO-

MEMORIA MORTVORVM ETIAM
hac ratione fieri poteſt in mente.

Deus eſto ꝑpitius animabus auorum, parentū, fratrū, ſororum, affiniumq́ꝫ conſanguineorum, propinquorum & amicorum meorum, quorum tibi nota ſunt nomina. Et animabus omnium benefactorum meorum, quorū utor, uel uſus ſum, Eleemoſinis atq́ꝫ benefitijs. Et omnibus animabus in ſpecie uel in genere mihi commiſsis, N.N. Et animabus, quæ mea occaſione in purgatorio torquentur. Item animabus omnium ſubitanea & improuiſa morte extinctorum, & omnium fidelium, quæ in ſancta fide catho-

lica ex hoc ſeculo migrarunt. Specialiter tamen, quæ non ha- bent ſingulares intercesſiones apud te, ſed ſolùm commune ſuffragium & preces commu- nes &c. Ob meritum pasſionis tuæ amariſsimæ, ô Deus, tribue iſtis & illis omnibus requiem ſempiternã, quàm olim Abrahę promiſiſti & ſemini eius, Hoc eſt, quam præparaſti ſanctis tuis.

ALIA COMMVNIS MEMO- ria mortuorum.

Anima-

Memento & miserere Domine Deus.

Animarum parentum, fratrum, sororũ & omnium consanguineorum meorum.
Animarum, quæ occasione mei in purgatorio puniuntur.
Animarũ omnium, quarum usus sum & utor beneficijs & eleemosinis.
Animarum mihi commissarum in speciali & in generali.
Animarum sacerdotum & ministrorum Catholicæ Ecclesiæ.
Animarũ, quarum non est specialis memoria in Ecclesia militanti.
Animarum omnium fidelium subitanea et improuisa morte exutarũ.
Animarũ omnium pro quibus scis & uis me uelle & debere orare.

Sacerdos autem sciat, & reliquos sacro officio adstantes pariter doceat, quòd mortui intelliguntur hij, qui non secundum animam sed secundum corpus, ex hac vita migrarunt, & in purgatorio ineffabilem pœnam patiuntur, pro quibus sancta & salubris cogitatio est exorare, vt à peccatis soluantur, 2. Mach, 12. Istorũ enim genua, scilicet infernorum, iuxta sacram expressam scripturam, cum cœlestibus & terrestribus, nomini Iesu flectuntur, Philip: 2. Et subtus terram benedicunt sedentem in throno. Apoca: 5. Damnatorum verò superbia, contra DEVM

ſemper aſcendit. Pſal: 73. Vnde triplex eſt ordo laudantium deum. cœleſtium, terreſtrium & inferorum, non damnatorum: ſed in purgatorio exiſtentium, de his alibi.

Poſt ſumptionem corporis & ſanguinis Ieſu Chriſti, & precibus ad illam in canone pertinentibus finitis, libroq́ ad primũ latus repoſito, Communi (vt vocant) et vltimam ſiue ultimas Miſſæ collect: accedat ſacerdos abſoluendas, cum reliquis neceſſarijs, Miſſale autem docebit quando Benedicamus, uel, Ite miſſa eſt, Gloria in excelſis, & Credo dicenda ſiue omitenda ſunt. Poſt omnium vltimæ collectæ concluſionem Sacerdos oſculetur Imaginem crucis, deinceps claudat librum & vertat ſe ad populum in medio Altaris, dicens.

Dominus uobiſcum.

MINISTER

Et cum ſpiritu tuo.

SACERDOS REVERTENDO FAciem ad Altare, dicat.

Ite Miſſa eſt, aut Benedicamus Domino, pro temporis exigentia.

MINI-

MINISTER.

Deo gratias.

SACERDOS.

Gratia & uirtus Domini noſtri Ieſu Chriſti maneat ſemper nobiſcum.

MINISTER.

Amen.

SACERDOS.

Et animę omnium fidelium defunctorum, per piam & magnam Dei miſericordiam, requieſcant in ſancta pace.

MINISTER.

Amen.

SACERDOS SIGNVM CRVCIS FAciat ſuper altare & oſculetur illam dicendo.

Sit nomen ✠ Domini benedictum.

MINISTER.

Ex hoc nunc & usq; in seculum.

SACERDOS TANDEM CRVCEM faciat in pectore suo proferendo.

Adiutorium ✠ nostrum in nomine Domini.

MINISTER.

Qui fecit cœlum & terram.

SACERDOS CONCLVDAT MISSAM & Christianos eiusdem celebrationi adstantes, trina cruce benedicat sequentibus verbis.

Oremus.

Benedictione cœlesti (in fronte faciat crucem) Benedicat nos (in pectore ✠) Diuina maiestatis (ad altare ✠) & una Deitas (Hic vertat se & faciat crucem ad dextrum cornu Altaris) Deus ✠ pater (ad populum) & ✠ filius (in sinistro cornu) & ✠ spiritus sanctus.

MINI.

MINISTER VEL IPSIMET BENEdictionem accipientes respondeant.

Amen.

HIS PERACTIS, FLEXIS GENIbus in medio altaris & iunctis manibus conclusiue ad DEVM loquatur sacerdos.

Placeat tibi sancta Trinitas obsequium seruitutis meæ, &c. vt habetur in libro Missali.

DEINDE RESVRGAT SACERDOS & facta sancta cruce in medio altaris superfixo osculo dicat.

Meritis istorum & omnium sanctorum, protegat nos omnipotēs pater & misericors Dn̄s.

MINISTER

Amen.

SACERDOS.

TANDEM RECITET INITIVM Euangelij S. Ioannis & relinquat altare cum cantico S. Simeonis.

Nunc dimittis seruũ tuum Domine, secundum uerbum tuum in pace. Quia uiderunt oculi mei, salutare tuum. Quod parasti ante faciem omnium populorum, &c.

NOTANDVM.

Quæ in Missa geruntur, ut sunt ceremoniæ, cantus, uestes & reliqua, quæ mysteriũ passionis Christi referunt, non pertinent ad Missæ substantiam, sed ab Apostolis, sanctisq; patribus, Catholicæ fidei nostræ prædecessoribus, honoris & reuerentiæ atq; etiam deuotionis & pietatis excitendæ causa, composita atq; constituta sunt; Vnde ad sacrificium immediatè spectant, quibus aduersarij illegittimè ornant sua conuenticula.

NOTA; II.

DE HORIS CANO- NICIS.

INTENTIO AVTEM ET ANIMI propositum ad horas Canonicas quottidie, sapienter, ardenter Humiliter, fideliter, perseueranter & purè dicendas hæc sit.

Volo ex debita obedientia, laudes & gratiarum actiones debitas, Deo meo absoluere nimirũ honoris uenerationisq; impendere obseqa atq; ex pposito ab illis animũ non auertere. Quia non satis est Clericum diuinis officijs interesse corpore, nisi etiam animo sit præsens.

HABITA IGITVR PRAEDICTA intentione, sacerdos præmittat subsequentem orationem ad Deum.

Suscipe sancte Pater omnipotens æterne Deus per unigenitum filium tuum & Dominum nostrum Iesum Christum & spiritum sanctum paracletum, coæternum tibi & coæqualem

qualem, Has preces Psalmorum & orationum, quàs indignus peccator ad laudem & gloriam tui sanctissimi nominis, (Hic notandum si fuerit festum seu feria vel de Beata virgine vel de aliquibus sanctis, &c. tunc subiungatur, ac in honorem Beatissimæ virginis Mariæ, & N. N. omnium sanctorum, Angelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum & omnium Electorum tuorum, &c.) pro peccatis, negligentijs & sceleribus tuæ amarissimæ passionis memor, decantare cupio & intendo, ut per tuam magnam misericordiam (& intercessionem Beatissimæ virginis Mariæ & omnium sanctorum tuorum, quorum vel cuius festiuitas hodie celebratur &c.) quicquid per totum uitæ meæ spatium contra diuinæ maiestatis tuæ pietatem deliqui, piè delere & misericorditer abstergere atq; obliuioni perpe-

perpetuò tradere, Mihiq; concedere digneris ueram confessionem ac pœnitentiam, emendationem simul & uberem lachrimarum fontem: ut ea uoluntaria castigatione (te propiciante) in hac uita delere ualeam, & post hanc miseram atq; lamentabilem uitam, cùm ante conspectum Diuinæ Maiestatis tuæ Præsentatus fuero, te sine confusione & absq; opprobrio inimicorum meorum uidere, lętus & securus ante te uenire, merear. Qui uiuis & regnas Deus per omnia secula seculorum, Amen.

VEL BREVITATIS CAVSA SEquens præmittatur.

Benigne et miſericors Deus, qui reuocas errantes & ſaluas pœnitentes, qui medelam tribuis ægrotantibus & gloriæ coronam perſeuerantibus: Exaudi nos miſeros & indignos famulos tuos, per hos pſalmos & preces clementiam tuam implorantes, ut & eorum ſenſum ſpiritalem nobis aperias, & quicquid humiliter hic oramus, te largiente adipiſci mereamur. Per Dominum noſtrũ Ieſum Chriſtum filium tuum, qui tecum uiuit & regnat in unitate ſpiritus ſancti DEVS, per omnia ſecula ſeculorum, Amen,

Hoc

HOC MODO SI PRAESBYTER suas absoluerit preces cum D. August. verè credere & dicere potest.

Oratio est clauis cœli. Nam ascendit precatio, & descendit Dei miseratio, licet alta sit terra, altum cœlũ, audit tamen Deus hominis linguam, &c. Hæc ille.

FINITAS HORAS CANONICAS sequens conclusio comitetur.

Has horas Canonicas cum deuotione, tibi Domine Iesu Christe recolo pia ratione, ut qui pro me passus es amoris ardore, sis mihi solatio in mortis agone, Amen.

Adoramus te Christe & benedicimus tibi.

Quia per sanctam crucem tuam redemisti mundum.

Oremus.

Omnipotens sempiterne & misericordissime Deus, dare digneris, mihi misero peccatori, omnium peccatorum

catorum meorum remiſsionem, & gratiam ambulandi, in perfecto timore tuo, & perſeuerandi in bonarum uirtutum operibus, Hoc eſt in ſancto ſeruitio tuo in æternum perpetuòq; me miſericorditer digneris præſeruare ab æterna damnatione, & ad tuã diuinam gloriam mihi tribuere cœleſtem Beatitudinem, ad quam, à diuina bonitate tua factus, uocatus & ordinatus ſum, Qui uiuis, &c.

ORIGINALIS DEMONSTRATIO HORARVM *Canonicarum.*

Chriſti Eccleſia, docta ſancto ſpiritu, & memor Propheticæ illius exhortationis: Cantate Domino canticum nouum, benè pſallite ei in uociferatione, dicit cum eodem Propheta: Benedicam Dominum in omni tempore, ſemp laus eius in ore meo. Et filios ſuos ad idem excitans: Magnificate Dominum mecum, & exaltemus nomen eius in idipſum.

Atq; eodem Doctore ſpiritu ordinauit, ut in templis, conuentibus & monaſterijs eſſent chori, qui omnibus horis, uicibus alternis, ſancta quadam æmulatione laudes DEO concinerent, cœleſtem illam HIERVSALEM hac parte quadã tenus referentes: In qua ſcribuntur duo.

CHERVBIN clamare alter ad alterum: Sanctus, ſanctus, ſanctus dominus DEVS Sabaoth, plena eſt omnis terra gloria eius. Ad idem angelico partim prouocata exemplo, qui nato SALVATORE laudabant Deum, & gloriæ canticum illi concinebant, dicentes: Gloria in excelſis Deo.

Partim uerò diſcipulorũ Chriſti, eo Hieroſolymam introeunte â ſuſcitato LAZARO, qui cœperunt (ut inquit Lucas) gaudentes laudare Deum ſuper omnibus, quas uiderant uirtutibus dicentes: Benedictus, qui uenit rex in nomine domini, pax in cœlo,

cœlo,& gloria in excelſis, Quod cùm moleſtè ferrent Phariſæi, quemadmodum nunc iſti Sathanæ & Antichriſti Apoſtoli, & dicerent Domino, ut increparet diſcipulos ſuos, illis ipſe reſpondit, Dico uobis, quia ſi hi tacerent, lapides clamarent.

Certè hunc ab initio fuiſſe Catholicæ Eccleſiæ morem, uel ab ipſis eius incunabulis clariſsime atteſtatur PHILO ille IVDÆVS in libello, quem inſcribit de uita contemplatiua ſupplicũ, quòd uidelicet cœleſtia contemplarentur, & ſemper Deum orarent, ut libri titulum interpretatur diuus HIERONYMVS. In quo uir ille Eccleſiaſticæ inſtitutionis initia, & originem Apoſtolicæ atq; Euangelicæ traditionis, ut inquit Euſæbius, intexuit: ſed fidei noſtræ myſteria perſpecta planè non habens, ſuæ genti id noſtræ laudis ducebat gloriæ, unde

uidebatur PRIMITIVA illa nostra ECCLESIA traxisse originē.

Est, inquit, in multis orbis partibus hoc hominum genus. Oportebat namq; perfecti huius boni participem fieri omnem Græciam, omnemq; Barbariam. In Ægypto tamen maior est copia per singula quæq; territoria, præcipuè autem circa Alexandriam, &c.

Est autem in singulis apud eos locis consecrata (inquit) domus, quæ appellatur conuentus aut Monasterium: In quo secedentes honestæ & castæ uitæ mysteria celebrant. Et post multa de uitæ eorum instituto, exercitijs & studijs, quod ad propositum attinet, Non solum, inquit, subtilius intelligunt Hymnos ueterum, sed ipsi faciunt nouos in Deum, omnibus eos & metris & sonis, honesta satis & suaui compage modulantes. Addens deinde eius modulationis morem, dicit, ut unus ex omnibus consurgens, in medio Psalmum honestis modulis

modulis concinat, utq; præcinenti ei unum uersiculum, omnis multitudo respondeat. Hæc ille Philo de nostræ Ecclesiæ (ut ita dicam) infantia, qui Christi & Apostolorum uixit temporibus.

Sic & sancti Patres, præsertim Diuus Augustinus, Flebam, inquit, uberrimè in Hymnis & cantibus, suauè sonantibus, Ecclesiæ uocibus uehementer affectus, uoces quidem influebant in auribus meis, & ueritas eliquebatur in cor meum.

Et Diuus ille AMBROSIVS in quadam oratione aduersus Maxentium, de basilicis tradendis: Itaq; & hodie, inquit, cum laudetur CHRISTVS, Arrianorum amentia uerberatur. GEZARENI præsentiam Christi ferre non poterant, isti nec laudationem Christi sustinere possunt. Vident pueros CHRISTI gloriam concinentes, quia scriptum est: Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem, Irrident istam æta-

tulam fidei plenam, & dicunt: Ecce quid clamant? Sed respondet ijs Christus: Si tacuerint hi, lapides clamabunt, hoc est, fortiores clamabũt & iuuenes, clamabunt & maturiores, clamabunt & senes. Hactenus Ambro:

Vides itaq; etiam hac in re obseruationem catholicæ Ecclesiæ sibi per omnia consonam: Et quemadmodum nunc ad præsentem usq; tempestatem per hæreticos hos excitatam, toto orbe terrarum, quacunq; patet nomen Christianum, obseruari uidemus, idem obseruatum fuisse à patribus nostris, à quibus fidem didicimus in Catholica Ecclesia, idem obseruatum temporibus Augustini & Ambrosij, idem quoq; ipsis Apostolorum temporibus. De his copiosè apud Alber: Pighium Camp lib. Hierar. Eccle. 1. Cap. 7. & Euseb. Eccle. hist. lib. 2. Cap. 17.

INSVPER.

Horæ canonicæ quamuis omnes (ut prędictũ est) rationabili authoritate

tate celebrentur, & nihil in eis obseruetur, quod non exempla uel dicta Sanctorum patrum confirment, tamen quædam manifestioribus sunt dedicatæ documentis, ut ipsum Dominum nostrum in oratione legimus pernoctasse. Paulum quoq; & Sylam noctis medio orasse in carcere, terræ motus ostendit. Circa tertiam in Apostolos orantes Spiritus sanctus descendit. Hora sexta Petrus ascendit in cœnaculum ut oraret. Idemq; cum Iohanne in templum ad horam orationis nonam, in quà etiam orante Cornelio Angelus apparuit, (Lucæ 6. Act. 16. Item Act. 2. 10. & 3.) Præterea primitiuam Ecclesiam hymnos &c. ante Gallicantum celebrasse, Legitur apud Euseb: lib. 2. cap. 17. in Hyst Ecclesia: Et VValfridum Strabonum de exordijs rerum Ecclesiasticarum cap. 25.

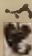

DE DIGNITATE SACERDOTVM MYSTERIA S.S. *Missæ tractantium D. August:*

O ueneranda ſacerdotum dignitas, in quorum manibus Dei filius uelut in utero uirginis, incarnat. O fœlices ſacerdotes, ſi ſacerdotaliter uixeritis. O cœleſte myſterium, quòd per uos Pater & Filius & Spiritus ſanctus tàm mirabiliter operatur ſuper tàm ineffabili miniſterio ueſtro, quòd uno eodemq; momento idem Deus, qui præſidet in cœlo, in manibus ueſtris eſt in ſacrificio, Cœlum miratur, Horreſcit infernus, Contremiſcit Diabolus, Reueretur quàm plurimum angelica celſitudo. Quid retribuam Domino (ut taceam de cæteris, quæ tribuit mihi) pro tam ſingulari dono ſacerdotij mihi impenſo: quod eſt datum optimum, & donum perfectum? Verbi gratia: Ille, qui creauit me ſine me, creatur mediante me. Et ille, qui ex nihilo cuncta creauit

uit ſine me, ſi fas eſt dicere, dedit mihi creare ſe. O uenerabilium ſanctitudo manuum. O felix exercitium, ubi tractat Chriſtum ſacerdos Dei filium, cuius deliciæ ſunt eſſe cum filijs hominum. O ſacerdotes, attendite: maior eſt dignitas uobis collata, quàm angelis, qui adorant, quod uos conficitis, nec ipſi conficere poſſunt. O altitudo ſapientiæ Dei. O ineffabilis clementia Saluatoris. Quod datum non eſt angelis, conceſſum eſt homini. Sacerdos hoc Sacramentum ineffabile conficit: angelus conficienti ſibi quaſi famulus aſsiſtit. O quàm uenerabile, quàm glorioſum, quàm inſigne fuit apud antiquos nomen ſacerdotij: ſed hodiè quid abiectius eo? quid uilius? O ſacerdotes, ſi anima cuiuslibet iuſti ſedes Dei, multò magis ſedes & templum Dei eſſe debetis mundum & immaculatum. Si ſepulchrum eius glorioſum eſt, in quo corpus iacuit exanime: glorioſiora & digniora eſſe debent corpora

uestra, qui à morte suscitatus quotidie dignatur inhabitare. Si beatus est uenter, qui nouem mensibus Christum portauit: ita etsi non tantum, tamen beata debent esse corda uestra, in quibus quotidie eligit sibi hospitium filius Dei, Si beata sunt ubera, quæ paruulus suxit: ita debet esse os beatum, quod carnem eius sumit, & sanguinem sugit. Carnes ergo uestras cum timore eius configite, & uobis diligenter prouidete, ne lingua loquendo, quæ uocat de cœlo filium Dei, contra Dominum loquatur. Et ne manus quæ intinguntur sanguine Christi, polluantur sanguine Christi. Hæc ille.

Nota.

NOTA. III.
DE SACRAMENTALI ABSOLVTIONE.

Boni & fidelis Sacerdotis officium est, vt curet sibi diligenter & ritè fieri confeßionem, cum enumeratione omnium peccatorum, quorum confitens meminiſſe poterit. Illa cum vera diſcretione audiat, vt inter lepram & non lepram ritè diſcernat. Ad hæc caueat, ne aut homines faciat ſecuros nimis, ſibiq; fidentes, Aut anxia dubitatione in deſperationem impellat.

Itaq;

Itaq; cùm Paulus dicat. Se quidem nullius peccati conscium, sed in hoc tamen non iustificatum esse: Homo non potest sine dubitatione propriæ infirmitatis, aut indispositionis, credere sibi peccata remissa esse sed tamen non se in seipso iactare: Non ita tamen terrendus est, vt de promissis Dei, deq; mortis & resurrectionis Christi efficacia dubitet, & desperet se remissionem peccatorum & salutem consequi posse. Quin et omnis spes, & totius fiduciæ certitudo, esse debet in pretioso sanguine Christi, qui effusus est propter nos, & propter nostram salutem. in quo ipso respirare nos, atq; confidere, & possumus certò & debemus, confirmante nos spiritu sancto (Rom: 8.) qui dat testimonium spiritui nostro, quòd simus filij Dei.

Idcirco iuxta mandatum Iesu Christi saluatoris nostri dicentis: Sicut me misit Pater meus, ita & ego mitto vos, &c. Quorum peccata remiseritis aut retinueritis in terris, erunt remissa aut retenta in cœlis. Item vade ostende te sacerdoti, &c. tùm confitentis tùm absoluentis, ad confessionem faciendam simul & dandam atq; accipiendam absolutionem non consuetudo sed debita exigitur intentio, (Ioan: 20. Matth: 8. Lucæ 5. 4. & 17.)

FORMA COMMVNIS ABSOLVTIonis, pro quolibet confessario, Ex Gersone (præuia pœnitentia in iuncta) dicendæ.

Dominus

Dominus noſter Ieſus Chriſtus, per ſuam miſericordiam dignetur te abſoluere, & ego authoritate ipſius te abſoluo à ſententia excommunicationis minoris, ſi quam incurriſti et à peccatis tuis, In nomine patris ✠ & filij & ſpiritus ſancti, Amẽ.

ALIA, IN RECONCILIATIONIbus breuibus, per impoſitionem manus ſuper caput confitentis (quàm primùm ſacerdos ei iniunxerit pœnitentiam) dicenda.

Miſereatur tui omnipotens Deus & dimiſsis omnibus peccatis tuis, perducat te Ieſus Chriſtus in uitam æternam. Reſp. Amen.

DEINDE SACERDOS REMOVENS manum, ſubdat.

Dominus noſter Ieſus Chriſtus, qui eſt ſummus pontifex,

per

per merita ſuæ benedictæ paſſionis te abſoluat, & ego authoritate ipſius, mihi licet indigniſſimo conceſſa, abſoluo te in primis à uinculis excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti, inquantum poſſum et indiges: Deinde te abſoluo ab omnibus peccatis tuis, In nomine patris ✠ & filij & ſpiritus ſancti, Amen.

Notandum præterea eſt, quòd forma abſolutionis iuxta concilium florent: conſiſtat in his verbis. Ego te abſoluo, vel, quod idem eſt, Te abſoluo, Reliqua ſunt de decentia, tam impoſitio manus ſuper caput, quam verba ante & poſt Abſolutionem vſitata: ſed omitti non debent. De his plura in Directorio ad confeſſarij & confitentis munus, M. Ioan: Polanci Soc: Ie: Theologi, præſertim verò in Tracta. Sac. Nicolai de Ploue. Itē confeſsionale B. Thomę Aquin:

FORMA AVTEM ABSOLVENDI ægrotos debet eſſe vt ſequitur.

Sciendum verò eſt, quòd omnis ſacerdos circa quemlibet moriturum, primò ad eum veniens ita querat iuxta conſilium Anhelmi, vt in noſtro

ſtro Germanico libello, cuius titulus eſt (Form vnd weiſe wie man die Krancken beſuchen vnd tröſten ſol.) præſcribitur. Interrogationibus illis præmiſsis & audita confeſsione, non iniungendo, ſed innoteſcendo pœnitentiam, ſic impoſita manu ad eius caput eum abſoluat.

Miſereatur tui Deus omnipotens & dimittat tibi peccata tua & perducat te in uitam ęternam. Reſp. Amen.

Indulgentiam, abſolutionē & remiſsionem omnium peccatorum tuorum, cor ſemper pœnitens, perſeuerantiam in bonis operibus, gratiam & conſolationem ſancti ſpiritus, finē bonum, uitam æternam tribuat tibi omnipotens Deus, pius pater & miſericors Dn̄s. R. Amē.

HIC PARITER REMOVEAT MAnum ſacerdos & ſubiungat.

Dominus noſter Ieſus Chriſtus te abſoluat ab omnibus

peccatis

peccatis tuis, quæ commiſiſti cogitatione, locutione, opere & omiſsione: Et ego authoritate Domini noſtri Ieſu Chriſti, qua fungor in hac parte, te abſoluo ab omnibus ſententijs excommunicationis minoris & maioris, ab homine uel à canone in te latis, & ab omnibus peccatis tuis, Deo & mihi confeſsis, contritis & oblitis, & reſtituo te in gremium ſanctæ matris & participationi Sacramentorum ✠ In nomine patris & filij & ſpiritus ſancti, Amen.

NOTA COMMVNIS

Poſt iniunctam pœnitentiam & abſolutionem dictam, abeunti dicatur ex Ioan: 5. & 8.

Vade in pace & noli amplius peccare, ne deterius quid contingat tibi.

Appen-

APPENDIX

DE VERA CHRISTI ECCLESIA & differentia inter bonos & malos sacerdotes, cum breuissima instructione, De opere operato in Missa,&c,

Verba Christi (utpote Tu es Petrus,& super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam & portæ inferorum non præualebunt aduersus eam, Matt: 16.) Non sunt temerè dicta, sed firma sunt & perpetuò sic mansura. Impugnabitur quidem Ecclesia, uinci tamen non poterit. Tempestates & magna mala suscipit, sed non demergitur. Tanquã mater pia & patiens, infinitis persecutionibus & deuastationibus obruta, multa quidem tolerat, quæ tamen non approbat. Iacula in eam mittuntur

tuntur tàm à Iudæis & ethnicis, quàm etiã à perfidis & præfra= ctis hæreticis, ſatis acutè fabri= cata: ſed non perforatur, &c. Quilibet ueræ pietatis & Chri= ſtianæ mentis homo conſideret & perpendat, Tyrannos, Gla= dios acutos, Beſtiarum dentes mortem minantes, &c. ſed quid illi proficere potuerunt contra Eccleſiam? Fuerunt Donatiſtæ, Euchetæ, Arriani, Iouiniani, Vigilantiani, Petrobruſiani, Pelagiani, Ætiani, & alij innu= merabiles Hæretici, ſed perie= runt nec potuerunt ualere con= tra Eccleſiam, &c. Plura lege apud Ioan: Hoffmeiſterum & in catholiciſsimi Doctoris Do=

mini Georgij Æderi Oratione pro fide Catholica ædita.

PERIBVNT ETIAM HAERESES, hoc nostro tempore grassantes, certum est.

Vt autem hæreses citò pereant, non parùm in nobis Catholicis situm est. Tractemus nos sanctè quæ sancta sunt, uertamus nos humiliatis cordibus ad Dominum Deum, emendemus uitam in melius. Iam actũ erit de hæreticis,

Omnis enim hæresis (per quam illi qui probati sunt manifesti fiant) pœna peccati est, Tollamus itaq; peccatum, & sanctum sanctorum sanctè tractemus, nullũ dubium est, quin hęreses & omnia mala cessabũt.

MALI MORES & PESSIMA VITA cleri nemini alij nisi sibimetipsi, ad animę salutem obstaculo sunt. Est itaq; differentia inter bonos & malos Sacerdotes.

Diuus August: ille maximus, eruditione & pietate clariss: Antistes, hoc negotium contra Parmenianum Donatistam, tractans inter cętera sic dicit, Spiritus sanctus in Ecclesię præposito uel ministro, sic inest, ut si fictus non est, operetur per eum spiritus sanctus, & ad eius mercedem in salutem sempiternam, & eorum regenerationem, uel ędificationem, qui per eum siue consecrantur siue Euangelizantur. Si autem fictus est, quoniam uerissimè legitur. Spiritus sanctus, disci-

plinæ

plinę effugiet fictum, deeſt quidem ſaluti eius, ut auferat ſe à cogitationibus, quæ ſunt ſine intellectu. Miniſterum tamen eius non deſerit, quo per eam ſalutem operatur aliorum, &c. (lib. 7. cap. 11.)

EGO IMPIETATI NON PATROcinabor, nec mea nec alicuius peccata excuſare conabor, ſed hoc dico & ſubſequentem differentiam inter bonos & malos miniſtros fiendam puto,

Si ſpiritus ſanctus, non niſi per bonos miniſtros operetur, in magno periculo certè uerſatur Eccleſia. Nam ſi ſpiritus ſanctus per ſolos bonos operetur, Ergo ſoli boni baptiſant, ſoli boni prædicant, ſoli boni Euchariſtiam & alia Eccleſiæ Sacramenta adminiſtrant, &c.

Euangelium prædicauit haud dubiè, ſine detrimento fideliũ, Iudas, Fur & proditor Domini ſui, &c. Et qui baptiſati ſunt à Iuda, non minus baptiſati ſunt quàm quos baptiſauit Petrus. In hoc tamen differunt, quo miniſterium ipſum, Iudæ in perniciem. Petro uerò ad fœlicitatem ceſsit.

HACQVE RATIONE IN MISSAE ſacrificio, de opere operato ſentiendum & dicendum eſt. Vtpote.

Nemo ſibi perſudeat, Miſſam ex opere operato iuſtificare aut gratiam & remiſsionem peccatorum conferre, ſicut quidam falſò nobis imputant. Rectè autem dicimus & docemus

Miſſam

MISSAM SECVNDVM SE EX OPERE OPERATO ſemper ualere & bonam eſſe, etiamſi celebrans, Miſſam non ſit bonus, ſed indignè celebrans, & re ſanctiſsima abutens iudicium ſibi manducat & bibit. Quia p OPVS OPERATVM intelligimus inſtitutionem Chriſti & ſacramentum ſecundum ſe, ſicut á Deo inſtitutũ eſt, Quemadmodum & de Baptiſmo dicimus, quòd ex parte OPERIS OPERATI, ſemper ualeat & bonus ſit: Licet ex parte operantis, hoc eſt, baptiſantis aut ſuſcipientis non ſemper ſit bonus. Si celebrans in peccato mortali ſcienter celebrat, gra-

uiſsimè proculdubio peccat, & opus malum (quantum ad ſe ipſum attinet) facit, Malum ſcilicet ſibi, alijs tamen bonum; quia non probat ſe ipſum: ſed indignè tractat, ibiq; ſanctum ſanctorum indignè manducat, & bibit. Miſſa tamen (ut ſummatim dicatur) propterea mala non eſt ex opere operato, hoc enim eſt inſtitutum & opus Dei, quod miniſtri malitia malum facere non poteſt. Semper igitur bona eſt miſſa ex opere operato, & prodeſt ipſis, pro quibus celebratur (niſi ponant obicem) tàm uiuis quàm mortuis, non tàm propter opus operantis, ſed propter opus operatum,

tum, quod eſt opus & inſtitutum Chriſti, optimus ſanè & ſaluberrimus Eccleſiæ per Chriſtum theſaurus. Hinc glorioſus Hieronymus poſitus in extremis, in præſentia dominici corporis locutus eſt Chriſto: Væ ſumentibus te indignè, certè ad ſui reatum & pœnam te denuò crucifigunt, &c. Plura in libro noſtro de ſalutari præparatione ad S.S. Miſſæ celebrationem.

CARMEN.

DE DIGNITATE SACERDOTVM

vere Catholicorum aduersus dissolutos & impios. Ex vetustiss; quodam libro.

Viri uenerabiles sacerdotes Dei,
Præcones altißimi, lucernæ diei,
Charitatis radio fulgentes & spei:
Auribus percipite uerba oris mei.
Vos in sanctuario Deo deseruitis:
Vos uocauit palmites Christus uera uitis.
Cauete ne steriles aut inanes sitis,
Si cum uero stipite uiuere uelitis.
Vos estis Catholicæ legis protectores;
Sal terræ, lux hominum, ouium pastores,
Muri domus Israhel, morum correctores,
Iudices Ecclesiæ, gentium Doctores.
Si cadat protectio legis, lex habetur:
Si sal euanuerit, in quo salietur?
Nisi lux appareat, uia nescietur:
Nec si pastor uigilet, ouile frangetur.
Vos cœpistis uineam Dei procurare;
Quam doctrinæ riuulis debetis rigare.
Spinas atq; tribulos procul extirpare,
Vt radices fidei poßint germinare.

Vos

Vos estis in area boues triturantes,
Prudenter à palea granum separantes.
Vos habent pro speculo legem ignorantes,
Laici, qui fragiles sunt & inconstantes.
Quicquid uident Laici uobis displicere,
Dicunt procul dubio sibi non licere.
Quidquid uos in opere uident ad implere,
Credunt esse licitum, & culpa carere.
Cùm pastores ouium sitis constituti,
Non estote desides, sicut canes muti.
Vobis non deficient latratus acuti:
Lupus rapax inuidet ouium saluti.
Grex fidelis triplici cibo sustinetur,
Corpore dominico, quo salus augetur:
Sermonis compendio, quod discretè detur:
Mundano cibario, ne periclitetur.
Quibus en tenemini uerum prædicare:
Sed quid, quibus, qualiter, ubi, quando, quare,
Debetis solicitè reconsiderare,
Ne quis in officio dicat uos errare.
Spectat ad officium uestræ dignitatis
Gratiæ petentibus dona dare gratis.
Sed si unquàm fidei munera uendatis.
Incursuros Giezi lepram uos sciatis.
Gratis eucharistiam plebi ministrate,
Gratis confitemini, gratis baptizate:
Secundùm Apostolum cunctis gratis date:
Solùm id, quòd fuerit uestrum, conseruate.

Vestra

Vestra conuersatio sit religiosa,
Munda conscientia, uita uirtuosa,
Regularis habitus, mensq; gratiosa:
Nulla uos coinquinet labes criminosa.
Nullus fastus deprimat uestræ signum mentis.
Grauis in intuitu, habitus sit testis:
Nihil uos illaqueet curis inhonestis,
Quibus claues traditæ sunt regni cœlestis.
Estote breuiloqui, ne uos ad reatum.
Pertrahat loquacitas, nutrix uanitatum.
Verbum, quod proponitis, sit abbreuiatum:
Nam in multiloquio non deest peccatum.
Estote beneuoli, sobrij, prudentes,
Iusti, casti, simplices, pij, patientes,
Hospitales, humiles, subditos docentes,
Consolantes miseros, prauos corrigentes.
Vtinam sic gerere curam pastoralem
Poßitis, & ducere uitam spiritalem,
Vt cum exueritis chlamydem carnalem,
Induat uos Dominus stolam æternalem.
Qui sedet in solio summæ maiestatis,
Vos purgat à uitio, mundet à peccatis:
Vobis sit auxilio uestræ pietatis:
Vt Abrahæ in gremio tandem sedeatis.

A M E N.

1. Corint. 3.

Nescitis quia templum Dei estis, & spiritus habitat in uobis: si quis autem templum Dei uiolauerit, disperdet illum Deus.

1. Corint. 6.

Tollens ergo membra Christi, faciam membra meretricis? absit.

Hinc, O sacerdos os tuum (inquit D. aug:) quottidie receptaculum & quasi sepulchrum Christi efficitur, cur unquam mentitur? cur lubrica loquitur? cur anima tua uitiosa afficitur? Cur oculi tui aspiciunt uanitatem, qui quottidie in altari ante se habent Christum altissimam ueritatem? Cur manus tuas extendis ad illicita & immunda, quæ tractant præstantissima ac illibatissima sacramenta? Cur te uino aut ebrietate ingurgitas, qui saluatoris sanguinem potas, & spirituali refectione plenus consistere debes? &c.

Plura apud eundem & Dionysiū Richel Cartusien: De uita Sacerdo: & Cano: Act. 14.

INDEX CONTENTORVM,

Intentio

AD LECTOREM.

In seqnente erratorum cathalogo, priori numero pagina, posteriore linea, deinceps vera innuitur lectio.

Pag: 9. linea penultima, Sanctorũ lege sancte.
Pag: 11. linea 10. frates lege fratres.
Pag: 16. linea 10. deinde lege dicendo.

Cætera vel leuiora vel nulla, vel si alicuius momenti sunt, non nostra, sed Archetypi sunt, quę pius lector ipsemet corrigere non grauetur.

F I N I S.

